

УДК 349.422

*Морозова О. М., к.ю.н., старший викладач**Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна*

## СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Земельні відносини це відносини з уповільненим оборотом капіталу і високою залежністю від примх природи та погодно-кліматичних умов року потребує підтримки з боку держави.

Аграрний сектор є специфічною галуззю економіки України. За часткою орних земель – 56 % всієї території країни – Україна займає третє місце у світі. Останніми роками спостерігається тенденція до зростання цього показника [1, с. 48]. При цьому в ЄС частка сільськогосподарського виробництва становить 1,64% ВВП, хоча ЄС входить до світових лідерів з експорту сільськогосподарської продукції, як і США, де частка сільгоспвиробництва складає всього 1,44% ВВП.

В юридичній літературі поняття «державна підтримка» ототожнюють із системою державного регулювання, державним економічним регулюванням, системою фінансової або бюджетної підтримки, державною допомогою сільського господарства.

Крім державної підтримки, державне регулювання поєднує й такі складові, як адміністративний вплив, правовий вплив, міри обмежувального характеру [2, с. 445].

Отже, будучи невід'ємною частиною державного регулювання, державна підтримка аграрного сектора економіки являє собою сукупність різних інструментів і форм впливу на розвиток сільського господарства з метою формування стабільності й конкурентоздатності всіх категорій господарств, створення можливостей для насичення ринку якісним продовольством, розвитку сільських територій і досягнення продовольчої безпеки країни.

Які є механізми державної підтримки в Україні:

- податкова політика (здійснюється шляхом призначення диференціальної ставки податків, введення податкових пільг, звільнення від податків тощо);
- грошово-кредитна політика (за допомогою якої уряд впливає на грошовий обіг);
- бюджетна політика (розподіл коштів бюджету за різними напрямками, виділяючи пріоритетним на даний момент галузям великі асигнування);
- цінова політика (здійснюється шляхом регулювання цін, встановлення граничних цін на деякі суспільно значимі товари й послуги);
- планування, якому належить особливе місце в системі підтримки аграрного сектора (включає прогнозування, розробку програм і планів різного призначення, що дає змогу передбачити позитивні наслідки прийнятих рішень);
- дотації з бюджету (асигнування з державного бюджету, що виділяються підприємствам за продану продукцію для покриття збитків);

– підтримка наукових досліджень по тематиці, що представляє інтерес для агробізнесу, сприяння розвитку соціальної сфери села (регулювання умов праці, трудових відносин, оплати праці, заходів пенсійного забезпечення, допомога інвалідам, дітям, страхування життя й здоров'я селян), заходів щодо захисту природи;

– державне замовлення (коли держава виступає найбільшим прямим замовником продукції).

У країнах ЄС державну підтримку здійснюють шляхом надання аграріям дешевих кредитів, підтримання твердих цін, виконання безпосередніх виплат тощо. В Європі під державне регулювання підпадає 90% цін на сільськогосподарську продукцію у вигляді субсидій для підтримки аграріїв через високі ціни на засоби виробництва [3, с.543].

Процес фінансування земельних програм в Україні з коштів державного бюджету впродовж багатьох років характеризується неефективністю та недосконалістю розподілу.

Підтвердженням тому є відсутність в Державному бюджеті на 2020 рік суми держпідтримки в обсязі 1% аграрного ВВП (1% аграрного ВВП дорівнює 8,4 млрд грн.). (Таблиця)

Таблиця 1 – Обсяги державної підтримки аграрного сектору за роками

| Бюджетний рік | Обсяги державної підтримки аграрного сектору |
|---------------|----------------------------------------------|
| 2016 рік      | 8,4 млрд грн.                                |
| 2017 рік      | 8,4 млрд грн.                                |
| 2018 рік      | 5,9 млрд грн                                 |
| 2019 рік      | 6,9 млрд грн                                 |
| 2020 рік      | 4,4 млрд грн                                 |

По-друге, окрім кредитування купівлі землі у бюджеті України, на 2020 рік не закладено жодної програми. На 2019 рік є аж 8 програм.

По-третє, не закрито питання із тим, чи зміняться ставки окремих податків для АПК з 1 січня 2020 року, наприклад, земельний.

В країнах ЄС, Канаді, Туреччині понад 80% коштів йде на підтримку аграріїв, від 1 до 5% становлять трансферти споживачам. Решту бюджетних коштів фінансової підтримки витрачаються на розвиток інфраструктури, сільськогосподарську освіту, маркетинг і просування товарів та інші загальні послуги [4, с. 241].

Так, найвищий рівень державної фінансової підтримки із розрахунку на 1 га ріллі в країнах ЄС та Туреччині, що становить, відповідно, 931,7 і 839,2 дол. У США цей показник сягає близько 492,4 дол., а у Канаді – 121,8 дол. США.

У цілому загальними тенденціями останніх років є скорочення обсягів прямої підтримки аграріїв. Тому держава має зважати на ці обставини та розробити ефективний механізм вирівнювання обсягів підтримки вітчизняних агровиробників з метою забезпечення їм конкурентних переваг із закордонними фермерами, що мають набагато вищий його рівень.

Основні шляхи вирішення проблем державної підтримки суб'єктів земельних відносин:

- пряма держпідтримка малих та середніх фермерів, а не агрохолдингів;
- підтримка дрібних виробників, які можуть створювати продукти з доданою вартістю та нові робочі місця;
- стабільність результатів підтримки.

Список літератури:

1. Пронько Л. М., Кулик Н. М. Напрями реалізації державної підтримки аграрного сектору економіки в ринкових умовах господарювання. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2019. №1. С. 48–54.

2. Гудзь О. Є. Стратегія декомпозиції фінансової політики сталого розвитку агросфери : Збірник матеріалів Чотирнадцятих річних зборів Всеукр. конгр. вчених економістів-аграрників, м. Київ, 16-17 жовтня 2012 р. К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. С. 445–449.

3. Калетнік Г. М. Законодавче забезпечення реалізації стратегії розвитку аграрного сектору економіки : Збірник матеріалів Чотирнадцятих річних зборів Всеукр. конгр. вчених економістів-аграрників, м. Київ, 16-17 жовтня 2012 р. К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. С. 543–549.

4. Радченко О. Д. Особливості бюджетного фінансування розвитку сільського господарства : Збірник матеріалів Чотирнадцятих річних зборів Всеукр. конгр. вчених економістів-аграрників, м. Київ, 16-17 жовтня 2012 р., К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. С. 241–250.

**UDK 341**

*Nahorna L. V., student*

*Scientific adviser: Shumilo I. A., PhD, Associate Professor, Department of International Private Law and Comparative Law Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv city, Ukraine*

## **THE PROBLEM OF RELATIONSHIP BETWEEN INTERNATIONAL INVESTMENT LAW AND INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS LAW**

Nowadays investments and the creation of proper investment climate have become some of the top priority missions for many countries. Investment climate means the economic, financial, and socio-political situation of the country, which has a great influence on the individuals, banks, and institutions willing to invest. For Ukraine, the creation of conditions for such climate is not just important, but rather essential and urgent, because of crucial need in economic improvement, especially after the long-term quarantine measures undertaken according to the spread of coronavirus. But if there is a need in a stable socio-political situation, then there is a need in strong human rights protection, as a part of the successful establishment of such favorable conditions for investments. So, it is vital to clarify how strong the tie